

## เทศน์เช้า วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งแต่วันมาฆบูชาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เป็นการยืนยันอยู่ว่าพระพุทธศาสนานี้มีมรรคมีผล พระพุทธศาสนานี้มีคุณค่า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปรารธนาเป็นพระโพธิสัตว์ ขวนขวาย ค้นคว้า พยายามสร้างสมบารมีขึ้นมาจนบารมีเต็มๆ มาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่มีศาสนาไหนมีหรือก มีอยู่ในพระพุทธศาสนานี้ เท่านั้น แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางศาสนาเป็นการยืนยันๆ ถึงมรรคถึงผลใจ ถ้าเป็นการยืนยันถึงมรรคถึงผล มันเป็นขวัญเป็นกำลังใจพวกเราใจ เรามีขวัญมีกำลังใจที่จะประพฤติปฏิบัติ

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ ในบรรดา สัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เราก็ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ใจ พอเราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีอริยทรัพย์ อริยทรัพย์คือสถานะของความเป็นมนุษย์นี้ ถ้าสถานะของความเป็นมนุษย์นี้ เราก็คาดหวัง เห็นไหม ตัณหาความทะยานอยากคือการคาดการณ์โดยไม่มีประพฤติปฏิบัติ โดยการคาดการณ์ว่าสิ่งนั้นมันจะมา การอ้อนวอน การขอเอา สิ่งนั้นเราปรารถนาๆ แต่ไม่สมความปรารถนาของเรา ถ้ามันเป็นความปรารถนา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนา เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ มาวัดป่าๆ ใจ วัดป่าเป็นสถานที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะมาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ไก่ป่า ไก่ป่านะ มันต้องหาอยู่หากินของมันเองนะ ถ้ามันพลาดพลั้งไป ชีวิตของมันต้อง

สังเวทให้เป็นอาหารของมนุษย์นะ ไก่บ้าน ไก่บ้านเขามีแต่ปรนเปรอ เขาเลี้ยงดู เขาดูแลรักษา นี่ ไก่บ้านๆ ถ้าไก่บ้านมันกินอนใจไป

เราเป็นไก่ป่า อาจจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไปวัดป่า ถ้าไปวัดป่าขึ้นมา เราต้อง ขวนขวายนะ เราต้องพยายามจริงจังของเรา คุณความจริงจังของเรานะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมา พบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดเป็นมนุษย์เป็นทารก เป็นทารกมันไร้เดียงสา ความไร้เดียงสาของ มัน จิตใจมันขาวสะอาด ขาวสะอาดแบบไร้เดียงสา ความไร้เดียงสานั้นมันน่ารักน่าชัง เราต้อง ถนอม

วัยวุฒิ วัยเด็ก เราจะมีความรู้ได้อย่างไร เราปรารถนาสิ่งใดให้ลูกเราสมความปรารถนาสิ่งใด เราพยายามให้การศึกษา เราให้การศึกษาให้เขาศึกษาขึ้นมา พอศึกษาขึ้นมา ศึกษามาเผชิญกับ โลก เวลาเผชิญกับโลกขึ้นมา เวลาในวัยทำงานๆ ทำงานขึ้นมาเราต้องแข่งขันๆ การแข่งขัน มันชิงดีชิงเด่นกัน มันมีการขวนขวาย พอมีการขวนขวายขึ้นมา ก็เลสมันก็ฟูขึ้นมา เวลากิเลสฟู ขึ้นมา เราเห็นความทุกข์ความยากขึ้นมา เราก็อยากจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เวลาเราอยากจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เขาบอกว่า “หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เวลาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันเป็นของต่ำต้อย มันไม่ใช่ปัญญา เราต้องใช้ปัญญาๆ”

น้ำเสียน เวลาที่มีโรงงานอุตสาหกรรม มีนิคมอุตสาหกรรม สิ่งที่เขาเป็นห่วงเป็นใยมากคือ กากขยะ กากสารพิษ เขาห่วงใยกันมาก เวลาเราเติบโตขึ้นมา เราเป็นเด็กน้อย มันไร้เดียงสา มัน สะอาดบริสุทธิ์ของมัน เวลาโตขึ้นมา พยายามแข่งขัน พยายามทำหน้าที่การงานของเรา มันก็มี แต่การแย่งชิง พอมีความแย่งชิง ก็เลสตัดหาความทะยานอยากนึกากพิษที่มันคายอยู่ในหัวใจ

เวลาเราไปเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราก็มีการคาดการณ์หวังว่าเรา อาจจะประพฤติปฏิบัติ เวลาอยากประพฤติปฏิบัติ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนศีล สมาธิ ปัญญา คนเราปฏิบัติต้องมีศีลมีธรรมก่อน คำว่า “มีศีลมีธรรม” คือเจตนาที่ดี

เวลาเราไปแย่งชิงกับเขา การแย่งชิงที่เป็นธรรมนะ ธรรมาภิบาลๆ โลกมีการแข่งขัน ถ้า ไม่มีการแข่งขัน โลกมันจะเจริญขึ้นมาได้อย่างไร คนที่มีสติปัญญาขึ้นมาเขาก็ต้องเสนอสิ่งที่ ดีกว่า สิ่งที่ดีกว่ามันมาจากไหน ก็มาจากการพิสูจน์การค้นคว้าของเขา การค้นคว้าถ้ามันเป็น ธรรมๆ

ธรรมดาภิบาล สิ่งที่ดีงามมันก็มีใช้ใหม่ สิ่งทีเวลาคอนที่มันเห็นแก่ตัวมันก็ไปคัดไปลอกของเขามา มันก็ไปหยิบไปฉวยของเขามา มันก็ไปแย่งไปชิงเขามา มันก็ไปโกงเขามา มันไปทำลายเขาทั้งนั้น นี่คากพิช เวลามันเติบโตขึ้นมาด้วยการแข่งขัน ถ้ามันเป็นคุณงามความดีๆ เรามีสติมีปัญญาขึ้นมา เราก็มาศึกษาพระพุทธศาสนา ศึกษาพระพุทธศาสนา เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ

ถ้าน้ำ ถ้าเด็กมันไร้เดียงสา น้ำใส น้ำสะอาด น้ำที่ควรแก่การงาน ทำสิ่งใดมันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา แต่เด็ก วุฒิภาวะมันน้อย มันไม่มีสติปัญญาของมันที่จะรักษาหัวใจของมันได้ หรือ มันไร้เดียงสาละ มันน่ารักน่าเอ็นดู ความน่ารักน่าเอ็นดู เราก็ถนอมรักษาของเรา ลูกหลานเรา เราก็ดูแลของเราทั้งนั้นนะ แต่อย่าให้ปลั่งเปลอนนะ เวลามันเกิดอุบัติเหตุขึ้นมา จุดไฟขึ้นมา ไฟเผาบ้านเผาเรือน ความไร้เดียงสานั้นมันก็สร้างความผิดพลาดได้ ความไร้เดียงสานั้นมันก็ทำให้เสียหายได้ ความไร้เดียงสา มันก็ต้องดู นี่ไง เพราะวุฒิภาวะความเป็นเด็กไง

แต่เราเป็นผู้ใหญ่ เราเป็นผู้ใหญ่ เราโตขึ้นมา เราอยากจะประพฤติปฏิบัติใช้ใหม่ เราก็ต้องหาน้ำสะอาด หาความอบอุ่นในหัวใจของเราใช้ใหม่ หายใจเข้านึ๊กพุท หายใจออกนึ๊กโธ มันจะต่ำต้อยไปไหน มันยิ่งใหญ่ พุทโธสะเทือน ๓ โลกธาตุ สะเทือนถึงขั้วหัวใจใจ สะเทือนถึงความรู้สึกเรานี่ไง นี่ไง พุทโธมันยิ่งใหญ่ไง เอ็งทำกันไม่ได้ต่างหาก เอ็งดูถูกดูแคลนแม้แต่หัวใจของเอ็ง เอ็งดูถูกดูแคลนพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลักเกณฑ์มันอยู่ที่นี่ไง

เราเกิดมา จิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของคน หัวใจของคน หลวงตาท่านไปไหนท่านไปเอาหัวใจของคน เอาหัวใจของคน เอาความรู้สึกของคน เอาความทุกข์ความยากของคนให้มันคายพิษนั้นออก ศาสนามันมีคุณค่าอย่างนี้ ถ้าศาสนามีคุณค่าอย่างนี้ แล้วเราปรารถนาๆ การปรารถนามันต้องขวนขวาย ต้องมีการกระทำใช้ใหม่ มันไม่ลอยมาจากฟ้าหรือ ความปรารถนา การกระทำ นี่ไง คุณธรรมๆ มันมาจากไหน

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ไม่มีการกระทำขึ้นมามันจะเอามรรคเอาผลมาจากใคร คนมันหิวมันกระหาย มันทุกข์มันยากอยู่นี่ มันจะอิมเต็มขึ้นมาได้อย่างไร คนที่มันจะอิมมันจะเต็มขึ้นมามันต้องขวนขวาย ต้องมีความรู้ของมันก่อน พอมีความรู้ของมันก่อน มันถึงได้ทำหน้าที่การงานของมันมา แลกเปลี่ยนขึ้นมาเป็นอาหาร เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยกับชีวิตนี้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันทำจริงอย่างนั้น ฉะนั้น ถ้ามันไม่พุทธโธ ไม่มีคำบริกรรม ไม่มีการกระทำ หัวใจ น้ำเสียนมันจะสะอาดขึ้นมาไม่ได้ ถ้าน้ำเสียน ในทางวิทยาศาสตร์ ถ้ามันเสียนเขาพยายามจะกำจัด พยายามจะบำบัดมัน บำบัดให้มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้ามันบำบัดขึ้นมายังใช้สิ่งใดไม่ได้ก็รดน้ำต้นไม้ เอาไปทำอุตสาหกรรม เพราะมันยังดื่มกินไม่ได้ไง

นี่ก็เหมือนกัน เราหายใจเข้านี่ก็พุทธ หายใจออกนี่ก็โธ ศีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที่จะเกิดปัญญาขึ้นมามันต้องเป็นสัมมาสมาธิ มันต้องเป็นสัมมาปัญญา มันต้องเป็นสัมมาทิฐิ มันต้องความเห็นถูกต้องดีงาม มันไม่ใช่ความเห็นของเราหรอก

ความเห็นของเราๆ จินตนาการทั้งนั้น ความเห็นของเรา ศึกษา มา ศึกษา มา เป็นสุดมย ปัญญา มดแดงเผ่ามะม่วง แล้วก็ไม่ได้กินมะม่วงนั้นสักทีหนึ่ง เวลาสิ่งใดทำขึ้นมามันทำของมันอย่างนั้น

ถ้าเราหายใจเข้านี่ก็พุทธ หายใจออกนี่ก็โธ ให้มันมีความสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา ถ้ามีสติปัญญา มันไม่ใช่จิตไร้เดียงสาแบบเด็กๆ นั้น เด็กความขาวสะอาดอย่างนั้น แต่มันไร้เดียงสา ไม่มีการถนอม ไม่มีการรักษา เพราะมันขาดสติ เพราะไม่มีการควบคุมดูแล เพราะวุฒิภาวะมันน้อย มันเป็นไปตามวัย นู๋วุฒิภาวะเป็นไปตามวัย แต่เราโตขึ้นมา เราต้องการ เพราะมันเป็นการยืนยัน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ ประเสริฐอย่างนี้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

ทุกคนมีพุทธะ มีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานอยู่กลางหัวใจทุกๆ คน กลางหัวใจทุกๆ คน เพราะจิตมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่เพราะมันมีกิเลสตัดทอนความทะยานอยากมาปกคลุมครอบงำมัน เราถึงได้บ๊อบคอกแตก

เวลาไปวัด ไปวัดนะ จะไปวัดไหนก็แล้วแต่ มันก็มีเจ้าอาวาส มีผู้นำ จะไปสถานที่ใดก็แล้วแต่นะ ในการประพฤติปฏิบัติมันแตกต่างกันไป ถ้ามันแตกต่างกันไป เราไปที่ไหนเราศึกษา เราศึกษา เราใช้สติปัญญาเรากัดเลือกคัดแยก สิ่งใดที่เป็นจริงๆ เอาสิ่งนั้น สิ่งใดที่ไม่จริง ทิ้งมันออกไป เราไม่ต้องไปกังวล เพราะการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่านมา ท่านต้องมีประสบการณ์ของท่าน ถ้าความมีประสบการณ์ของท่าน ท่านเป็นจริงๆ มันต้องเป็นจริง มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฐิโก

เวลาไปหาครูบาอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ท่านมี ถามท่านดี เวลาจะไปศึกษาๆ ศึกษา กับท่าน ไม่ใช่ไปฟังเองแล้วคุยกันเอง เด็กน้อย วุฒิภาวะอย่างนั้นมันก็คุยกันของมันอย่างนั้นนะ เวลามันคุยกันมันก็ว่าสิ่งนั้นๆ มันคุยกันเรื่องไร้สาระ ใก้ปามันต้องหาอาหารของมัน มันต้อง ปกป้องชีวิตของมัน ไม่ต้องไปเล่า ไปเล่าเรื่องของใคร ไปเล่าเรื่องของใครแล้วไปเอาเรื่องของ ใครมาเป็นสมบัติของตน แม้แต่ศึกษารธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุขุมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา

ปัญญาเกิดจากการศึกษานะ ถ้าศึกษานะ ถ้าจิตใจที่เป็นธรรม ธรรมาภิบาลใจ คนที่เป็น สุภาพบุรุษ คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปเป็นความจริงนะ เขาจะคัดแยกของเขาตามความเป็นจริง ของเขา

แต่ถ้ามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากศึกษามาแล้วของกูๆ ฐูไปหมด ใ้อูไปหมด นั้นนะที่ปฏิบัติไปแล้วมันจะไม่ได้เรื่องได้ราวไป ปฏิบัติไปมันคาดมันหมายไปหมดไป เวลา คาดหมาย นี้ไง หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมาก่อน ท่านถึงได้เดือนหลวงตามหาบัวไป ศึกษา จนเป็นมหาๆ การศึกษานั้นถ้าเอามาประพฤติปฏิบัติพร้อมกับการศึกษานั้นมันจะขัดมันจะแย้ง กัน

คำว่า “มันขัดมันแย้งกัน” คือมันสร้างภาพ เวลามันสร้างภาพขึ้นมา จินตนาการของมัน ไปเรื่อย ทั้งๆ ที่กิเลสเรานั้นก็รุนแรงอยู่แล้ว กิเลสเราก็ทุกข์ยากอยู่แล้ว เราภวานาไปก็ยิ่งภวานา ไปพร้อมกับจินตนาการนั้น เราจะมาทำกิเลส เรากลับไปให้ส่งเสริมกิเลส เรากลับไปบำรุงบำเรอ กิเลส ให้กิเลสมันยิ่งใหญ่ในหัวใจของตน อ่าง อ่างธรรมะของพระพุทธเจ้า ข้าก็รู้ ข้าก็แน่ ข้าก็ เป็น ข้าก็เก่ง ไร้สาระมากมาย

นั่นนะคำว่า “ไร้สาระมาก” เพราะว่าอะไร เพราะมันทำให้ใจดวงนั้นเศร้าหมอง ใจดวง นั้นอยู่ในอำนาจของมันไป ทั้งๆ ที่เราจะมาต่อสู้กับมันนะ ที่เรามาที่นี่ เราจะมากำจัดกิเลสตัดหา ความทะยานอยากของเราที่มากันอยู่นี้ เห็นไหม วันมาฆบูชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าเป็นพระอรหันต์ ลีนกิเลส มีคุณธรรมในหัวใจนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบ ธรรมๆ นั้น แสดงธรรมนั้น พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์นั้น เอหิภิกขุ บวชมาให้เอง สอนเอง ปฏิบัติได้เอง ทำได้เอง ทำได้จริงขึ้นมา นั้นมันเป็นความจริงอย่างนั้นไง ศาสนามีคุณค่า มีคุณค่า ในตัวมันเองอย่างนั้นไง ถ้าศาสนามีคุณค่าในตัวมันเองอย่างนั้น

อยู่ในป่าในเขา คฤติ วันเพ็ญ พระจันทร์แจ่มแจ้ง นั่งมีความสุข ความสุขเกิดจากหัวใจนั้น มีความสุขเหนือโลก ๓ โลกธาตุนี้ไม่มีอะไรเหนือ สิ่งที่ว่าเขามีความสุข ที่เขาแสวงหากัน เขาแย่งชิงกัน ไร้สาระ ธรรมอันนี้มีคุณค่า นี่ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมอย่างนั้น เขาถึงไม่มาแย่งชิง ตีชิงเค่นกันไฉน

ฉะนั้น ถ้าเวลามาวัด มาวัดแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราพยายามของเรา เคนจกรม นั่งสมาธิภาวนาให้จิตเรานั้นเป็นขึ้นมา คำว่า “จิตเป็นขึ้นมา” คฤติ เด็กน้อยไร้เดียงสา จิตใจของเขามันสะอาดเพราะความไร้เดียงสา นั้น เพราะความไร้เดียงสานั้นมันขาดสติ ขาดการบำรุงรักษานั้น มันก็บำรุงให้มันเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาไม่ได้เป็นประโยชน์ไฉน แต่ของเรา เราก็ต้องการอย่างนั้น ต้องการอะไร ต้องการสัมมาสมาธิ ต้องการฐานที่ตั้งแห่งการงาน ต้องการสิ่งที่มีมันเก็บหอมรอมริบทรัพย์สมบัติของเราไฉน

เวลาเรามาทำบุญกุศล ทิพย์สมบัติๆ ทิพย์สมบัติคือการเสียสละไปด้วยเจตนา พอเจตนา นั้นมันเกิดจากไหน เกิดจากจิต มันสัมพันธ์กันมาจากจิตใจใหม่ เพราะเราระลึกได้ เราทำบุญกุศลตั้งแต่เมื่อไหร่ เราทำอะไร เราระลึกได้ตั้งแต่ชาตินี้ ไม่ได้ระลึกได้ตั้งแต่ชาตินี้ ตั้งแต่อดีตชาติขึ้นมา คำว่า “อดีตชาติขึ้นมา” มันก็เป็นจรตเป็นนิสัยของคน คนที่มีมูมมอ มีแนวความคิด มันมาจากของเดิมทั้งนั้นนะ ไม่มีอะไรที่ลอยมาจากฟ้า ไม่มีอะไรที่มันเกิดขึ้นเอง ไม่มี สิ่งที่มีมันมี มันมีจากการกระทำทั้งนั้นนะ นี่ไฉน สิ่งที่มีมันมีจากการกระทำ

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเป็นอย่างนั้นแล้ว เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราถึงต้องมีสติปัญญา ควบคุมดูแลรักษาใจของเรา รักษาหัวใจของเราเพื่ออะไร เพื่อเข้าไปสู่ใจของตนใจ ใจของตนคืออะไร สัมมาสมาธินั้นแหละคือจิตของตน

แต่ที่เข้าไปแล้วมันเป็นมิจฉาทั้งหมด มิจฉาคือเหลวไหล มิจฉาคือไม่จริงจัง ว่างๆ ว่างๆ รวนเร เด็กไร้เดียงสามันยังน่ารัก มันน่ารักน่าเอ็นดูมากกว่า ไอ้ที่ปฏิบัติแล้วเหลวไหล บ้าบอคอแตกนั้นนะ นี่ไฉน แล้วก็มากดถ่วงพระพุทธศาสนา ว่าพระพุทธศาสนาไม่มีคุณค่า กิ่งพุทธกาลแล้วมรรคผลไม่มี

ไม่มีเพราะเอ็งไม่จริง ไม่มีเพราะเอ็งทำไม่ได้ ไม่มีเพราะเอ็งเห็นลาภสักการะ โลกธรรม ๘ มีค่ายิ่งกว่า มึงไม่ได้เห็นหัวใจของมึงมีค่า มึงไม่ได้เห็นว่าคุณธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ ถ้าเห็นไปอย่างนั้นแล้ว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครูบาอาจารย์  
ของเราท่านอยู่ป่าอยู่เขาด้วยความสงบระงับในหัวใจ ท่านอยู่ด้วยความเป็นสุขนะ

หลวงปู่มั่นท่านอยู่ของท่านในป่าในเขา หลวงตาท่านชมประจำ มืองค์เดียวที่ถือผ้า  
บังสกุลตลอดชีวิต คำว่า “ผ้าบังสกุล” คือไม่ได้อาศัยคบคิดจิ๋ว ไม่ได้อาศัยประชาชนแม้แต่น้อย  
อาศัยการชักผ้าบังสกุลจากสิ่งที่เขาทิ้งแล้ว

หลวงตาท่านอุปฐากอยู่ ท่านเห็นมาตลอด มืองค์เดียวที่ท่านเห็นมากับตา ถือผ้าบังสกุล  
ตลอดชีวิต ถือธุดงค์วัตร บิณฑบาตไม่ได้ ก็ขอครึ่งทาง บิณฑบาตไม่ได้ ก็ขอแค่ประคูด  
บิณฑบาตไม่ได้ ก็บนศาลา ทำไว้ทำไม ทำไว้เป็นแบบอย่าง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระกัสสปะ “กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุ ๘๐ เท่าเรา  
ทำไมต้องถือธุดงค์วัตร เธอก็เป็นพระอรหันต์เหมือนเรา” นี่เป็นการยืนยันจากองค์สมเด็จพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้า

พระกัสสปะตอบนะ “ข้าพเจ้าทำเพื่ออนุชนรุ่นหลังในอนาคต เวลามันจะประพฤติปฏิบัติ  
มันจะได้มีแบบอย่าง เวลาปฏิบัติมันจะได้มีกำลังใจของมัน”

นี่ไง คุณสิ เวลาคนที่เป็นธรรมๆ ท่านทำเพื่อตัวท่านใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบา  
อาจารย์ของเราท่านทำเพื่อตัวท่านใหม่ ท่านไม่ได้ทำเพื่อตัวท่านเลย เพราะคุณธรรมในใจมัน  
ยิ่งใหญ่ วิมุติสุข สุขนั้นมันเหนือโลก ไม่ต้องให้ใครมาให้ ไม่ต้องให้ใครมาดบมาแต่ง ไม่ต้อง  
ให้ใครมายกมาย่อง ไม่ต้องให้ใครมานับถือบูชา เศษทิ้งไว้ในโลก ไร้สาระ เอวัง